

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 18.11.2013
COM(2013) 798 final

2013/0390 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

**direktiivien 2008/94/EY, 2009/38/EY, 2002/14/EY, 98/59/EY ja 2001/23/EY
muuttamisesta merenkulkijoiden osalta**

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

{SWD(2013) 461 final}
{SWD(2013) 462 final}

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

EU:n työlainsäädäntö on yleisesti sovellettavissa kaikkiin toimialoihin ja kaikkiin työntekijäryhmiin. Tästä huolimatta merenkulkijat jäävät tai voidaan sulkea kuuden direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle ilman mitään erityistä perustetta. Nämä direktiivit ovat seuraavat:

- työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa annettu direktiivi 2008/94/EY¹ (jäljempänä ”työnantajan maksukyvyttömyysdirektiivi”)
- eurooppalaisen yritysneuvoston perustamisesta annettu direktiivi 2009/38/EY² (jäljempänä ”eurooppalaista yritysneuvostoa koskeva direktiivi”)
- työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista annettu direktiivi 2002/14/EY³ (jäljempänä ”tiedottamista ja kuulemista koskeva direktiivi”)
- työntekijöiden joukkovähentämistä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annettu direktiivi 98/59/EY⁴ (jäljempänä ”työntekijöiden joukkovähentämistä koskeva direktiivi”)
- työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen luovutuksen yhteydessä koskeva direktiivi 2001/23/EY⁵ (jäljempänä ”yrityksen luovutusta koskeva direktiivi”)
- palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvaa työntekijöiden lähettämistä työhön toiseen jäsenvaltioon koskeva direktiivi 96/71/EY⁶ (jäljempänä ”työntekijöiden lähettämistä koskeva direktiivi”).

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/94/EY, annettu 22 päivänä lokakuuta 2008, työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa (kodifioitu toisinto) (EUVL L 283, 28.10.2008, s. 36).

² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/38/EY, annettu 6 päivänä toukokuuta 2009, eurooppalaisen yritysneuvoston perustamisesta tai työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottamisesta yhteisönlaajuisissa yrityksissä tai yritysryhmissä (uudelleenlaadittu toisinto) (EUVL L 122, 16.5.2009, s. 28). Direktiivi kumoaa ja korvaa direktiivin 94/45/EY (EYVL L 254, 30.9.1994, s. 64), sellaisena kuin se on muutettuna direktiiveillä 97/74/EY (EYVL L 10, 16.1.1998, s. 22) ja 2006/109/EY (EUVL L 363, 20.12.2006, s. 416).

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/14/EY, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2002, työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista Euroopan yhteisössä, EYVL L 80, 23.3.2002, s. 29.

⁴ Neuvoston direktiivi 98/59/EY, annettu 20 päivänä heinäkuuta 1998, työntekijöiden joukkovähentämistä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL L 225, 12.8.1998, s. 16).

⁵ Neuvoston direktiivi 2001/23/EY, annettu 12 päivänä maaliskuuta 2001, työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL L 82, 22.3.2001, s. 16).

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 96/71/EY, annettu 16 päivänä joulukuuta 1996, palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon (EYVL L 18, 21.1.1997, s. 1).

Kansallisen tason tilanteen mukaan poikkeuksilla voi olla kielteinen vaikutus useisiin Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustettuihin oikeuksiin, erityisesti tiedottamista ja kuulemista yrityksen sisällä koskevaan oikeuteen (27 artikla) sekä oikeudenmukaisia ja kohtuullisia työoloja ja työehtoja koskevaan oikeuteen (31 artikla).

Useimmat jäsenvaltiot ovat hyödyntäneet poikkeuksia vain vähän tai eivät lainkaan. Kahdeksan jäsenvaltiota⁷ ei ole sulkenut merenkulkijoita yhdenkään direktiivin ulkopuolelle, ja kahdeksan jäsenvaltiota on hyödyntänyt vain yhtä poikkeusta. Tilanne voi johtaa siihen, että samoja työntekijäryhmiä kohdellaan eri jäsenvaltioissa eri tavoin.

Kuten komissio sitä paitsi jo aiemmin on korostanut, merenkulkijoina toimivien EU:n kansalaisten määrä vähenee tasaisesti. Tämä voi tulevaisuudessa tietää hankaluuksia, etenkin koska jotkin maista käsin tehtävät työt edellyttävät kokemusta avomerestä. Vaikka tilanteeseen onkin ehkä johtanut useampi tekijä, kiinnostuksen puutetta merenkulkualaa kohtaan saattaa vahvistaa vaikutelma siitä, että merenkulkijoiden asema on heikommin suojattu kuin muiden työntekijöiden.⁸

Näin ollen nykytilanne ei takaa tasapuolisia toimintaedellytyksiä Euroopan markkinoilla, koska tietyt vaatimukset eivät sido tiettyjä yrityksiä, eritoten mitä tulee tiedottamiseen ja kuulemiseen, kun taas toisista jäsenvaltioista käsin toimiville yrityksille ne ovat pakollisia.

Seurauksena tästä tämä ehdotus pyrkii suojaamaan EU:n perusoikeuskirjan EU:n työlaainsäädännössä takaamia oikeuksia ja varmistamaan tasapuoliset toimintaedellytykset EU:n tasolla. Lisäksi se tukee yleisiä tavoitteita, jotka sisältyvät Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 151 artiklaan, toisin sanoen työllisyyden, parempien elin- ja työolosuhteiden, kunnollisen sosiaaliturvan sekä työmarkkinaosapuolten välisen vuoropuhelun edistämistä.

1.1. Johdonmukaisuus suhteessa unionin muuhun politiikkaan ja muihin tavoitteisiin

Tämä aloite pyrkii arvioimaan, kuinka laajasti ja mistä syistä merenkulkijat jäävät tai voidaan jättää työlaainsäädännön direktiivien ulkopuolelle. Komissio on sitoutunut varmistamaan, että uudet säädösehdotukset ovat yhteensopivia EU:n perusoikeuskirjan kanssa, ja arvioimaan niiden vaikutusta sen turvaamiin oikeuksiin ja periaatteisiin. Käsiteltävässä tapauksessa poikkeusten kitkeminen vaikuttaisi myönteisesti perusoikeuskirjan 27 ja 31 artiklan turvaamiin oikeuksiin.

Ehdotus on myös täysin niin kutsutussa sinisessä kirjassa vuonna 2007 julkistetun Euroopan unionin yhdennetyn meripolitiikan⁹ mukainen. Sinisessä kirjassa komissio kiinnitti huomiota tavoitteeseensa ”lisätä EU:n kansalaisille tarjolla olevia *merialan työpaikkoja* ja parantaa niiden laatua” korostaen erityisesti, että

⁷ AT, BG, CZ, ES, FR, PL, SE, SI.

⁸ Ks. muun muassa tiedonanto *Euroopan unionin yhdennetty meripolitiikka* (KOM(2007) 575 lopullinen, 10. lokakuuta 2007) ja merialan työllisyyttä käsittelevän erityistyöryhmän kertomus.

⁹ KOM(2007) 575 lopullinen, 10. lokakuuta 2007.

”eurooppalaiset voidaan saada hakeutumaan merenkulkualalle, jos alan kaikki sidosryhmät tukevat henkilöstöpolitiikan ja työolojen (myös työterveyden ja -turvallisuuden) parantamista ja luodaan tehokas lainsäädäntö, jossa otetaan huomioon alan kansainvälinen toimintaympäristö.”

Komissio ilmoitti, että tavoitteen saavuttamiseksi se tahtoo ”arvioida uudelleen tiiviissä yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa merialoja koskevia aukkoja EU:n työlainsäädännössä”.

Komissio vahvisti tavoitteensa lisätä merialan työpaikkoja ja parantaa niiden laatua ”sinistä kasvua” koskevassa tiedonannossa,¹⁰ jonka vahvistivat Limassolin julkilausumassa¹¹ yhdennetystä meripolitiikasta vastuussa olevat EU:n ministerit.

Ehdotus myös myötäilee Eurooppa 2020 -strategiaa ja sen tavoitteita etenkin työllisyyden osalta. Työn laadun ja työolojen parantaminen sekä erityisesti nykyisen lainsäädännön tarkastaminen ja järkevämmän työvoimaa sekä työterveyttä ja -turvallisuutta koskevan EU:n oikeudellisen kehityksen laatiminen ovat keskeisiä hankkeita tiedonannossa *Uuden osaamisen ja työllisyyden ohjelma: Eurooppa tähtää täystyöllisyyteen*¹².

2. KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

2.1. Sidosryhmien kuuleminen

Ehdotusta edelsivät useat sekä rajatut että yleisluontoiset kuulemiset. Komissio on hyödyntänyt aloitteen valmistelussa myös ulkopuolista ammattitaitoa.

Yleisluontoiset

Yhdennettyä meripolitiikkaa muotoiltaessa kysymystä työlainsäädännön poikkeuksista käsiteltiin vuoden 2006 vihreässä kirjassa.¹³ Tiedonannossa¹⁴ vuodelta 2007 komissio esitti muutamia päätelmiä vihreän kirjan myötä käynnistetystä kuulemisesta. Merialan työpaikkoja koskevasta kysymyksestä siinä todettiin, että sidosryhmät ”ovat eri mieltä siitä, ovatko merialoja koskevat poikkeukset EU:n sosiaalilainsäädännössä perusteltuja tai mitkä niistä ovat perusteltuja. Kaikki kuitenkin toteavat yksimielisesti, että alan maailmanlaajuinen toimintaympäristö on saatava tasapuoliseksi ja että EU:n lainsäädännöllä voi olla vaikutusta asiaan”.

Rajatut

Lokakuussa 2007 komissio antoi tiedonannon,¹⁵ joka käynnisti Euroopan työmarkkinaosapuolten kuulemisen ensimmäisen vaiheen noudattaen Euroopan

¹⁰ Ks. tiedonanto *Sininen kasvu: meritalouden ja merenkulkualan kestävä kasvun mahdollisuudet* (COM(2012) 494 final, 13. syyskuuta 2012).

¹¹ Limassolin julkilausuma, 7. lokakuuta 2012.

¹² KOM(2010) 682 lopullinen, 23. marraskuuta 2010.

¹³ KOM(2006) 275 lopullinen, 7. kesäkuuta 2006.

¹⁴ KOM(2007) 574 lopullinen, 10. lokakuuta 2007.

¹⁵ KOM(2007) 591 lopullinen, 10. lokakuuta 2007.

unionin perustamisesta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimuksen) 154 artiklaa. Huhtikuussa 2009 seurasi Euroopan työmarkkinaosapuolten kuulemisen toinen vaihe.

Kuuleminen osoitti, että meriliikenteen alan työmarkkinaosapuolilla oli eriäviä näkemyksiä nykyisten poikkeusten hävittämistarpeesta. Euroopan kuljetustyöntekijöiden liiton (ETF) puolsi kaikkien poikkeusten kitkemistä. Euroopan yhteisön kansallisten varustamoyhdistysten keskusjärjestö (ECSA) sen sijaan katsoi, että meriliikenteen alan erityispiirteisiin liittyvät syyt poikkeusten käyttöönottoon olivat edelleen päteviä, minkä vuoksi ne tulisi säilyttää.

Kalatalousalan molemmat osapuolet taas kannattivat joidenkin poikkeusten (työnantajan maksukyvyttömyysdirektiivi, työntekijöiden joukkovähentämistä koskeva direktiivi ja yrityksen luovutusta koskeva direktiivi) hävittämistä tai vastaavien erityismääräysten laatimista, erityisesti tiedotuksen ja kuulemisen osalta. Eurooppalaista yritysneuvostoa koskevaan direktiiviin ne eivät ottaneet kantaa.

Kaikille jäsenvaltioille lähetettiin yksityiskohtainen kysely. Vastaukset saatiin 20 jäsenvaltiolta.¹⁶ Saadut tiedot on esitetty yksityiskohtaisesti vaikutustenarviointikertomuksen liitteessä 3.

Yhteenvedon pohjalta tulisi korostaa, että jäsenvaltiot, jotka ovat päättäneet ulottaa mainittujen direktiivien määräykset koskemaan merenkulkijoita, ovat yksimielisiä siitä, ettei merkittäviä kustannuksia vaikuttaisi syntyvän sen enempää kuin direktiivien soveltamisesta maalla toimiviin yrityksiin. Yksikään näistä jäsenvaltioista – edes ne, joilla on merkitykseltään suuri merenkulkuala – ei ole havainnut mitään kielteisiä vaikutuksia etenkin alusten myynnin yhteydessä. Päinvastoin jotkin poikkeuksia soveltamattomat merenkulkuvaltiot ovat havainneet laivastojensa kasvaneen, kun taas poikkeuksia soveltaneiden jäsenvaltioiden laivastot ovat pienentyneet.

Poikkeuksia hyödyntäneet jäsenvaltiot ovat yksimielisesti sillä kannalla, että poikkeukset tulisi säilyttää ja että direktiivien soveltaminen merenkulkualaan tietäisi huomattavia lisäkustannuksia. Kyseiset jäsenvaltiot eivät millään tavoin ilmaise lisäkustannusten suuruutta.

Ulkopuoliset asiantuntijat

Euroopan komission yhdenmukaista meripolitiikkaa luotaessa perustettu merialan työllisyyttä ja kilpailukykyä käsittelevä erityistyöryhmä toimitti kertomuksensa heinäkuussa 2011.¹⁷ Erityisryhmä totesi merenkulkijoiden jättämisestä joidenkin työläinsäädännön direktiivien ulkopuolelle seuraavasti:

”Säännösten voimaantulon jälkeen on tapahtunut huomattavaa kehitystä etenkin viestintäteknologian alalla, joten tiedotuksen ja kuulemisen tarpeet saattavat nykyisin olla kouriintuntuvampia. Poikkeusten mitätöiminen tai merellä tehtävän työn erityisolosuhteisiin mukautettujen edellytysten soveltaminen auttaisivat rikkomaan vaikutelman siitä, että Euroopan unionin työläinsäädäntö suojaa

¹⁶

AT, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, LT, LV, MT, PL, PT, RO, SE, SI ja UK.

¹⁷

Ks. <http://ec.europa.eu/transport/modes/maritime/seafarers/doc/2011-06-09-tfmec.pdf>.

merenkulkijoita heikommin kuin muita työntekijöitä, mikä saattaa osaltaan selittää merenkulkualan uriin kohdistuvan mielenkiinnon puutteen.”

Komissio käynnisti tarjouskilpailun tutkimuksesta, jolla tuettaisiin vaikutustenarvioinnin laatimista. Arvioinnin tarkoituksena oli käsitellä merenkulkualan työntekijöitä koskevien EU:n työvoimalainsäädännön nykyisten poikkeusten mahdollista tarkistamista. Tutkimuksen suoritti MRAG Limitedin johtama yhteenliittymä. Loppuraportti¹⁸ toimitettiin joulukuussa 2010.

2.2. Vaikutusten arviointi

Sidosryhmien kanssa käydyt keskustelut ja niiden kuuleminen toivat esille seuraavat toimintavaihtoehtot, joiden vaikutuksia arvioida:

Toimintavaihtoehto 1: ei EU:n toimia

Tämän toimintavaihtoehdon tapauksessa EU ei ryhtyisi uusiin lainsäädännöllisiin tai muihinkaan toimiin. Nykyiset direktiivit jäisivät voimaan muuttumattomina.

Nykyisten suuntausten valossa eurooppalaisten merenkulkijoiden hupeneminen todennäköisesti jatkuisi kolmansien maiden kansalaisten vastaanottaessa yhä useampia työpaikkoja eurooppalaisilla aluksilla.

Toimintavaihtoehto 2: poikkeukset edellyttäisivät vastaavantasaisen suojan takaamista

Tämä vaihtoehto tarkoittaisi yksiselitteisten poikkeusten korvaamista määräyksellä, joka sallisi jäsenvaltioiden poiketa direktiivin vaatimuksista merenkulkijoiden tapauksessa, mikäli näille taattaisiin samantasoinen suoja kuin direktiiveissäkin sekä sen toteutuminen kyseisten työntekijöiden osalta.

Tällä vaihtoehdolla voitaisiin mukauttaa lainsäädäntö merenkulkualan erityispiirteisiin, etenkin työntekijöiden hyvin pitkäaikaiseen oleskeluun kaukana yrityksen pääkonttorista, mutta se edellyttäisi silti jäsenvaltioita pitämään kiinni oikeudellisen suojan hengestä, jos ei niinkään sen tarkoista toteutusohjeista.

Toimintavaihtoehto 3: poikkeukset kitkettäisiin jokaisesta direktiivistä

Tämä vaihtoehto perustuisi oletukseen siitä, että jokainen direktiiveistä on alkujaan tarkoitettu sisältämään kaikki toimialat ja että merenkulkijoiden poissulkeminen ei ole oikeutettua.

Toimintavaihtoehto 4: sääntöjä muokattaisiin alan erityispiirteiden mukaisiksi

Tässä vaihtoehdossa lakitekstejä muokattaisiin vastaamaan merenkulkualan ominaislaatua merkittävien uusien sääntöjen voimin. Merenkulkualalla esimerkiksi alusten ostaminen ja myyminen on tavallista toimintaa. Kilpailultaan kovalla alalla määräysten käyttöönotto ei saisi johtaa EU:sta käsin alusta kauppaavan toimijan kilpailuaseman heikkenemiseen.

¹⁸

MRAG, *Preparatory study for an impact assessment concerning a possible revision of the current exclusions of seafaring workers from the scope of EU social legislation*, joulukuu 2010.

Direktiivikohtaisesti saattaisi olla tarpeen ottaa käyttöön erikoisjärjestelyjä, jotka koskisivat soveltuvuutta työntekijöiden edustajaksi tai yleisten sääntöjen soveltamista aluksen myyntiin.

Toimintavaihtoehtot on asetettu paremmuusjärjestyksen erikseen kullekin direktiiville, sillä paras lähestymistapa voi vaihdella direktiiveittäin. Sopivin vaihtoehto tämän aloitteen kannalta olisikin kaikkien neljän toimintavaihtoehtoon yhdistelmä sen mukaan, mikä direktiivi on kyseessä:

- toimintavaihtoehto 3 (poikkeusten kitkeminen) työnantajan maksukyvyttömyysdirektiiville,
- toimintavaihtoehto 3 (poikkeusten kitkeminen) eurooppalaista yritysneuvostoa koskevalle direktiiville,
- toimintavaihtoehto 2 (vastaavantasoinen suoja) tiedottamista ja kuulemista koskevalle direktiiville,
- toimintavaihtoehto 4 (erityismääräykset) työntekijöiden joukkovähentämistä koskevalle direktiiville,
- toimintavaihtoehto 4 (erityismääräykset) yrityksen luovutusta koskevalle direktiiville,
- toimintavaihtoehto 1 (ei toimia) työntekijöiden lähettämistä koskevalle direktiiville.

Ehdotus noudattaa vaikutustenarvointikertomuksessa esitettyjä päätelmiä toimintavaihtoehtojen paremmuusjärjestyksen osalta.

Aloitteen vaikutus pk-yrityksiin, ennen muuta pien- ja mikroyrityksiin, on vähäinen, sillä useimmat direktiivit eivät nykyiselläänkään koske pien- ja mikroyrityksiä.

3. EHDOTUKSEN OIKEUDELLINEN SISÄLTÖ

Ehdotuksessa esitetään muutoksia viiteen voimassa olevaan direktiiviin. Erityisesti siinä tunnustetaan merenkulkualan työntekijöiden ehdoton oikeus tiedotukseen ja kuulemiseen kaikissa direktiiveissä, jotka aiemmin sallivat tästä oikeudesta poikkeamisen (eurooppalaista yritysneuvostoa koskeva direktiivi, tiedottamista ja kuulemista koskeva direktiivi, työntekijöiden joukkovähentämistä koskeva direktiivi, yrityksen luovutusta koskeva direktiivi).

Työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyt parantavat yritysten hallintoa ja vähentävät äkillisten rakenneuudistusten kielteisiä seurauksia. Yritykset hyötyvät strategiaansa ja tiettyjen päätösten perusteluja koskevan tiedon jouhevammasta kulusta työntekijöiden korviin erityisesti muutosten aikaan, eikä työnantajalle koidu siitä huomattavia kustannuksia.

Ehdotuksessa tunnustetaan myös muita oikeuksia alan erityispiirteet huomioiden (joukkovähentämistä koskevassa direktiivissä mainittujen varoaikojen tai yrityksen luovutusta koskevassa direktiivissä mainitun työsopimuksen tai -suhteen siirron poistaminen tietyissä tapauksissa).

Muutosten luonnetta ja niiden alakohtaisuutta sekä menettelyn tehokkuuden periaatetta ajatellen olisi suotavaa muuttaa direktiivejä ainoastaan yhtä direktiiviä käyttämällä.

Oikeusperusta

Ehdotuksessa esitetään muutoksia viiteen olemassa olevaan direktiiviin: direktiivit 2008/94/EY, 2009/38/EY, 2002/14/EY, 98/59/EY ja 2001/23/EY. Mainituista direktiiveistä kolme hyväksyttiin oikeusperustanaan SEUT-sopimuksen 153 artikla (entinen EY:n perustamissopimuksen 137 artikla): 2009/38/EY, 2002/14/EY ja 2008/94/EY. Direktiivin 98/59/EY oikeusperustana oli perustamissopimuksen 100 artikla, ja direktiivin 2001/23/EY oikeusperustana perustamissopimuksen 94 artikla, joka on nykyisen SEUT-sopimuksen 115 artiklan vastine.

Vaikka muutettavilla direktiiveillä ei olekaan sama oikeuspohja, niiden sisältöä ajatellen on selvää, että niistä kaikkien tarkoituksena on tukea ja täydentää jäsenvaltioiden toimia SEUT-sopimuksen 153 artiklan 1 kohdassa luetelluilla osa-alueilla unionin sosiaalipoliittisten tavoitteiden edistämiseksi.

SEUT-sopimuksen 153 artiklan 2 kohta tarjoaa näin ollen riittävän oikeusperustan yhdelle ehdotukselle, jolla muutetaan viittä edellä mainittua direktiiviä.

Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaate

Toimenpiteessä on kyse viiden direktiivin tarkistamisesta. Näin ollen se voidaan toteuttaa vain EU:n tasolla hyväksymällä yksi tai useampi olemassa olevia säädöksiä muuttava direktiivi.

Aloite vaikuttaa ankaran kansainvälisen kilpailun värittämään alaan, jonka työvoimasta suuri osa työskentelee jonkin jäsenvaltion aluksilla mutta on peräisin muista jäsenvaltioista tai kolmansista maista. Sen vuoksi toimintavaihtoehtoja valittaessa pohdittiin tarkkaan niiden vaikutusta alan kilpailukykyyn ja kustannuksiin.

Koska nykyinen lainsäädäntö aiheuttaa saman työntekijäryhmän jäsenten epätasa-arvoista kohtelua eri jäsenvaltioiden taholta sen mukaan, hyödyntävätkö nämä valtiot nykyisen lainsäädännön sallimia poikkeuksia, EU:n aloite takaisi tasapuolisemmat toimintaedellytykset ainakin jäsenvaltioiden lippujen alla purjehtivilla aluksilla.

Esitetty ratkaisu pyrkii välttämään kohtuuttomia kustannuksia ja perustuu tarkkaan suhteellisuusarvioon.

Säätelytavan valinta

Säätelyyn on päätetty käyttää direktiiviä. Muut säätelytavat eivät olisi olleet soveltuvia. Tarkoituksena on muuttaa viittä voimassa olevaa direktiiviä, ja näin voidaan tehdä ainoastaan direktiiviä käyttämällä.

Yksityiskohtainen selvitys ehdotuksen säännöksistä

Alla kuvattujen säännösten toimeenpanemaa toimintavaihtoehtoa valittaessa noudatettiin komission kutakin direktiiviä erikseen koskevan vaikutustenarvioinnin¹⁹ päätelmiä (kuten osiossa 2.2 kuvattiin).

¹⁹ Vaikutustenarvointikertomus: SEC [...].

1 artikla

Tässä artiklassa säädetään direktiivin 2008/94/EY 1 artiklan 3 kohdan b alakohdan poistamisesta. Näin evätään mahdollisuus jättää kalastajat, jotka saavat palkkansa osuutena saaliista, työnantajan maksukyvyttömyysdirektiivin ulkopuolelle.

2 artikla

2 artiklalla mitätöidään direktiivin 2009/38/EY 1 artiklan 7 kohta. Eurooppalaista yritysneuvostoa koskevan direktiivin säännökset ulottuvat siis myös kauppalaivaston miehistöön.

3 artikla

Tällä artiklalla muutetaan direktiivin 2002/14/EY 3 artiklan 3 kohtaa sen selventämiseksi, että jäsenvaltioiden on mahdollista poiketa direktiivin yleisistä määräyksistä ainoastaan silloin, kun kyseisille työntekijöille on taattu samantasoinen suoja ja sen toteutuminen.

4 artikla

Tällä artiklalla tehdään neljä muutosta direktiiviin 98/59/EY.

Ensimmäisellä muutoksella lisätään luovutuksen määritelmä viitaten direktiiviin 2001/23/EY.

Toisella muutoksella poistetaan 1 artiklan 2 kohdan c alakohta ja asetetaan näin merialusten miehistöt työntekijöiden joukkovähentämistä koskevan direktiivin piiriin.

Kolmannella muutoksella selvennetään, että direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa määrätty ilmoitus tulee aina tehdä sen maan toimivaltaiselle viranomaiselle, jonka lipun alla alus purjehtii. Selvennys on tarpeen, koska samalla aluksella saattaa esiintyä eri maiden lakien mukaan laadittuja työsopimuksia.

Neljännellä muutoksella lisätään uusi säännös, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat antaa toimivaltaiselle viranomaiselle mahdollisuuden poiketa varoaikaa koskevista määräyksistä osittain tai kokonaan, jos suunniteltu joukkovähentäminen suoritetaan seurauksena luovutuksesta, jonka kohteena on ainoastaan yksi tai useampia aluksia, tai jos työnantaja harjoittaa toimintaa vain yhdellä aluksella. Jos jäsenvaltiot haluavat käyttää tätä poikkeusta, niiden on kuultava työmarkkinaosapuolia saattaessaan tämän säädöksen osaksi lainsäädäntöään. Tässä muutoksessa otetaan huomioon merenkulkualan ominaispiirteet. Varoajan soveltaminen alusten ostamiseen ja myymiseen kilpailultaan kovalla alalla asettaisi EU:sta käsin toimivan myyjän epäedulliseen kilpailuasemaan. Siinä säädetään myös lieventämistä toimenpiteistä, kun asianomaiset yritykset harjoittavat toimintaa vain yhdellä aluksella.

On syytä korostaa, että mikäli myydään ainoastaan yksi tai useampi alus tai jos työnantaja harjoittaa toimintaa vain yhdellä aluksella, 2 artiklassa esitetty tiedottamista ja kuulemista koskeva velvoite on edelleen voimassa.

Direktiiviä sovelletaan täysimittaisesti kaikissa muissa tilanteissa, joissa suunnitellaan aluksen miehistön jäsenten joukkovähentämistä.

5 artikla

Nykyisen direktiivin 2001/23/EY 1 artiklan 3 kohta kumotaan. Direktiiviä sovelletaan täysimittaisesti merialuksiin, jotka on rekisteröity jäsenvaltiossa tai jotka purjehtivat jäsenvaltion lipun alla, sijaitsivatpa ne missä hyvänsä. Merenkulkualan erityispiirteet huomioon ottaen jäsenvaltiot voivat kuitenkin työmarkkinaosapuolia kuultuaan poiketa direktiivin II luvun säännöksistä, jos luovutus koskee ainoastaan yhtä merialusta tai vain joitakin merialuksia tai jos luovutettava yritys harjoittaa toimintaa vain yhdellä merialuksella. Jos luovutus siis koskee ainoastaan aluksia tai yritys harjoittaa toimintaa vain yhdellä aluksella, sovelletaan ainakin tiedotusta ja kuulemista koskevia direktiivin säännöksiä.

Alukset kuuluvat direktiivin soveltamisalaan täysimittaisesti, mikäli ne ovat yksi luovutuksen kohteina olevista varallisuustyypeistä.

6 artikla

6 artiklassa on lauseke suojan tason säilyttämisestä. Sen tarkoituksena on vaalia ehdotuksen kattamia työntekijöiden oikeuksia, jotka jäsenvaltiot ovat tunnustaneet ennen sen voimaantuloa.

7 artikla

7 artikla sisältää uudelleentarkastelulausekkeen. Uudelleentarkastelun tarkoituksena on seurata direktiivin 4 ja 5 artiklan täytäntöönpanoa ja soveltamista jäsenvaltioissa etenkin seuraavien kahden seikan osalta: ulosliputus ja EU:n merenkulkijoiden työllisyysaste.

8 artikla

Jotta voidaan ottaa huomioon merenkulkualan luonnetta koskevat erot jäsenvaltioiden välillä ja se, missä laajuudessa merenkulkijat on sisällytetty kansallisen työlainsäädännön soveltamisalaan, 8 artiklassa säädetään 5 vuoden siirtymäkaudesta.

9 ja 10 artikla

Artiklat ovat vakiosäännöksiä direktiivin voimaantulosta ja siitä, keille se on osoitettu.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Ehdotuksella ei ole vaikutuksia Euroopan unionin talousarvioon.

5. LISÄTIEDOT

VASTAAVUUSTAULUKKO

Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kirjallisina kansalliset säännökset, joilla direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, mutta vastaavuustaulukon toimittamista ei vaadita.

EUROOPAN TALOUSALUE

Ehdotettu toimenpide koskee ETA-sopimuksen soveltamisalaan kuuluvaa asiaa, minkä vuoksi se on ulotettava koskemaan Euroopan talousaluetta.

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

**direktiivien 2008/94/EY, 2009/38/EY, 2002/14/EY, 98/59/EY ja 2001/23/EY
muuttamisesta merenkulkijoiden osalta**

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 153 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon,²⁰

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon,²¹

noudattavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 153 artiklan nojalla Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen antaa direktiivein säännöksiä vähimmäisvaatimuksista, jotka pannaan täytäntöön asteittain ja joiden tarkoituksena on parantaa työoloja, työntekijöiden suojaa työsopimuksen päättyessä, työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan sekä työympäristöä työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi. Näissä direktiiveissä on vältettävä säätämästä sellaisia hallinnollisia, taloudellisia tai oikeudellisia rasituksia, jotka vaikeuttaisivat pienten tai keskisuurten yritysten perustamista taikka niiden kehittämistä.
- (2) Työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa 22 päivänä lokakuuta 2008 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2008/94/EY,²² eurooppalaisen yritysneuvoston perustamisesta tai työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottamisesta yhteisönlaajuisissa yrityksissä

²⁰ EUVL C , , s. .

²¹ EUVL C , , s. .

²² EUVL L 283, 28.10.2008, s. 36.

tai yritysryhmissä 6 päivänä toukokuuta 2009 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/38/EY,²³ työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista Euroopan yhteisössä 11 päivänä maaliskuuta 2002 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2002/14/EY,²⁴ työntekijöiden joukkovähentämistä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20 päivänä heinäkuuta 1998 annetussa neuvoston direktiivissä 98/59/EY²⁵ ja työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 12 päivänä maaliskuuta 2001 annetussa neuvoston direktiivissä 2001/23/EY²⁶ joko jätetään merenkulkualan työntekijät direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle tai annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus siihen.

- (3) Poikkeukset tulisi poistaa siltä osin kuin niiden olemassaolo tai tekemisen mahdollisuus eivät ole objektiivisesti perusteltavissa.
- (4) Tässä direktiivissä kunnioitetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustettuja perusoikeuksia ja periaatteita, erityisesti tiedottamista ja kuulemista yrityksen sisällä koskevaan oikeuteen (27 artikla) sekä oikeudenmukaisia ja kohtuullisia työoloja ja työehtoja koskevaan oikeuteen (31 artikla), joihin viitataan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa. Tämä direktiivi on pantava täytäntöön näiden oikeuksien ja periaatteiden mukaisesti. Poikkeusten olemassaolo tai tekemisen mahdollisuus saattavat kuitenkin estää tai rajoittaa merenkulkualan työntekijöiden mahdollisuutta nauttia oikeudestaan tiedotukseen ja kuulemiseen sekä oikeudestaan työoloihin, joissa huomioidaan työntekijöiden terveys, turvallisuus ja arvo. Molemmat oikeudet on kirjattu Euroopan unionin perusoikeuskirjaan.
- (5) Nykyinen lainsäädäntö aiheuttaa saman työntekijäryhmän jäsenten epätasa-arvoista kohtelua eri jäsenvaltioiden taholta sen mukaan, hyödyntävätkö nämä nykyisen lainsäädännön sallimia poikkeuksia. Merkittävä määrä jäsenvaltioita on hyödyntänyt poikkeuksia vain rajallisesti.
- (6) Komissio esitteli 10 päivänä lokakuuta 2007 niin kutsutun sinisen kirjan,²⁷ jossa se esitti näkemyksensä Euroopan unionin yhdenmetystä meripolitiikasta. Tässä näkemyksessä todetaan, että Euroopan meriin ja valtameriin liittyvät seikat nivoutuvat toisiinsa ja että meripolitiikkaa on kehitettävä yhdessä, jotta se kantaisi hedelmää toivotusti.
- (7) Sinisessä kirjassa²⁸ painotettiin tarvetta lisätä EU:n kansalaisille tarjolla olevia merialan työpaikkoja ja parantaa niiden laatua sekä sitä, miten tärkeää on kohentaa työoloja aluksilla.

²³ EUVL L 122, 16.5.2009, s. 28.

²⁴ EUVL L 80, 23.3.2002, s. 29.

²⁵ EYVL L 225, 12.8.1998, s. 16.

²⁶ EYVL L 82, 22.3.2001, s. 16.

²⁷ KOM(2007) 575 lopullinen, 10. lokakuuta 2007.

²⁸ KOM(2007) 575 lopullinen, 10. lokakuuta 2007.

- (8) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 154 artiklan 2 kohdan mukaisesti komissio on kuullut Euroopan tason työmarkkinaosapuolia siitä, mikä voisi olla unionin toiminnan suunta tällä alalla.
- (9) Kun otetaan huomioon viime vuosien teknologinen kehitys etenkin viestintätekniikan alalla, tiedotuksen ja kuulemisen tarpeita tulisi päivittää.
- (10) Tässä direktiivissä käsiteltyjä oikeuksia, jotka jäsenvaltiot ovat tunnustaneet direktiivien 2008/94/EY, 2009/38/EY, 2002/14/EY, 98/59/EY ja 2001/23/EY täytäntöönpanemiseksi antamassaan kansallisessa lainsäädännössä, tulee kunnioittaa.
- (11) Tämä direktiivi auttaa saavuttamaan SEUT-sopimuksen 151 artiklassa luetellut tavoitteet.
- (12) On siis soveliasta muuttaa niitä työläisäädännön direktiivejä, joiden soveltamisalan ulkopuolelle merenkulkijat jäävät tai joiden sallimat poikkeukset eivät ole objektiivisesti perusteltavissa.
- (13) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitetta, vaan ne voidaan suunnitellun toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, joten unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen,

OVAT ANTANEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Direktiivin 2008/94/EY muuttaminen

Korvataan 1 artiklan 3 kohta seuraavasti:

”3. Jäsenvaltiot voivat edelleen jättää, jos tällaista säännöstä jo sovelletaan niiden kansallisessa lainsäädännössä, luonnollisen henkilön palveluksessa olevat kotiapulaiset tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle.”

2 artikla

Direktiivin 2009/38/EY muuttaminen

Muutetaan direktiivi 2009/38/EY seuraavasti:

Poistetaan 1 artiklan 7 kohta.

3 artikla

Direktiivin 2002/14/EY muuttaminen

Muutetaan direktiivi 2002/14/EY seuraavasti:

Korvataan 3 artiklan 3 kohta seuraavasti:

”3. Jäsenvaltiot saavat poiketa tästä direktiivistä erityissäännöksin, joita sovelletaan aavalla merellä liikennöivien alusten miehistöihin, mikäli nämä erityissäännökset takaavat samantasoisen suojan kyseisten työntekijöiden oikeudelle tiedotukseen ja kuulemiseen sekä sen toteutumiselle.”

4 artikla

Direktiivin 98/59/EY muuttaminen

Muutetaan direktiivi 98/59/EY seuraavasti:

1) Muutetaan 1 artikla seuraavasti:

a) Lisätään 1 kohtaan c alakohta seuraavasti:

”c) ’luovutus’ tulkitaan samalla tavalla kuin direktiivissä 2001/23/EY.”

b) Poistetaan 1 artiklan 2 kohdan c alakohta.

2) Lisätään 3 artiklan 1 kohtaan uusi toinen alakohta:

”Kun suunniteltu joukkovähentäminen koskee merialuksen miehistön jäseniä, ilmoitus tulee tehdä sen maan toimivaltaiselle viranomaiselle, jonka lipun alla alus purjehtii.”

3) Lisätään 4 artiklaan 1 a kohta seuraavasti:

”1 a. Kun merialuksen miehistön jäsenten suunnitellut joukkovähentämiset tehdään merialuksen luovutuksen yhteydessä tai siitä aiheutuen, jäsenvaltiot voivat työmarkkinaosapuolia kuultuaan antaa toimivaltaiselle viranomaiselle oikeuden poiketa 1 kohdassa säädetystä ajanjaksosta kokonaan tai osittain seuraavissa tapauksissa:

a) luovutuksen kohteena on ainoastaan yksi tai useampi merialus,

b) työnantaja harjoittaa toimintaa vain yhdellä merialuksella.”

5 artikla

Direktiivin 2001/23/EY muuttaminen

Muutetaan direktiivi 2001/23/EY seuraavasti:

Muutetaan 1 artikla seuraavasti:

1) Korvataan 2 kohta seuraavasti:

”2. Tätä direktiiviä sovelletaan siltä osin kuin luovutettava yritys tai liike taikka yritys- tai liiketoiminnan osa sijaitsee alueella, jolla perustamissopimusta sovelletaan, sanotun kuitenkin rajoittamatta 3 kohdan soveltamista.”

2) Korvataan 3 kohta seuraavasti:

”3. Direktiiviä sovelletaan luovutettaessa merialusta, joka on rekisteröity jäsenvaltiossa tai purjehtii jäsenvaltion lipun alla ja joka muodostaa yrityksen tai

liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan tässä direktiivissä tarkoitettulla tavalla, myös silloin kun alus sijaitsee alueella, jolla ei sovelleta perussopimusta.”

3) Lisätään 4 kohta seuraavasti:

”4. Jäsenvaltiot voivat työmarkkinaosapuolia kuultuaan säätää siitä, ettei tämän direktiivin II lukua sovelleta seuraavissa tapauksissa:

- a) luovutuksen kohteena on ainoastaan yksi tai useampi merialus,
- b) luovutettava yritys harjoittaa toimintaa vain yhdellä merialuksella.”

6 artikla

Tämän direktiivin täytäntöönpanoa perusteena käyttämällä ei missään olosuhteissa voida alentaa direktiivin soveltamisalaan kuuluvien henkilöiden suojelun yleistä tasoa, joka jäsenvaltioissa jo tarjotaan direktiivien 2008/94/EY, 2009/38/EY, 2002/14/EY, 98/59/EY tai 2001/23/EY kattamilla aloilla.

7 artikla

Komissio toimittaa jäsenvaltioita ja unionin tason työmarkkinaosapuolia kuultuaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän direktiivin 4 ja 5 artiklan täytäntöönpanosta ja soveltamisesta viimeistään kahden vuoden kuluttua 8 artiklassa säädetyistä päivämääristä.

8 artikla

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään viiden vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta. Niiden on toimitettava viipymättä nämä säännökset kirjallisina komissiolle.

Jäsenvaltioiden hyväksymissä tämän direktiivin noudattamisen edellyttämissä laeissa, asetuksissa ja hallinnollisissa määräyksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

9 artikla

Tämä direktiivi tulee voimaan seuraavana päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

10 artikla

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja